

Rigor acadèmic, compromís cívic i integritat personal. Aquesta és l'herència, el repte si vostès ho volen, que la trajectòria i el magisteri d'Enric Lluch ens han llegat.

Text llegit per Oriol Nel·lo i Colom en el Ple del dia 17 de desembre de 2012

Manuel Mundó i Marcet

(29.6.1923 - 25.12.2012)

Manuel Mundó (Barcelona, 1923-2012), que va morir el passat dia de Nadal, ingressà de jovenet a l'escola del monestir de Montserrat (1932), on era abat el seu oncle Antoni Maria Marcet. A Montserrat professà com a monjo i hi restà fins a l'any 1967. La formació rebuda al monestir va ser decisiva per a desvetllar la seva vocació d'investigador de l'antiguitat tardana i l'alta edat mitjana; vocació que s'afirmà a Roma, on estudià paleografia i diplomàtica a l'Escola Superior Vaticana (1949). Es doctorà en història eclesiàstica per la Universitat Pontifícia Gregoriana (1950); es llicencià en arqueologia per l'Institut Pontifici d'Arqueologia Cristiana (1955), i amplià estudis a París (1950-1951) i a Munic (1954).

En aquesta primera etapa, ensenyà història eclesiàstica antiga, paleografia llatina i metodologia històrica a la Pontifícia Universitat Anselmiana de Roma (1952-1959), i també al monestir de Montserrat (1959-1965).

Havent deixat el monestir (1967), va passar a exercir la docència a la Universitat Autònoma de Barcelona (1968), on va guanyar la càtedra de paleografia i diplomàtica (1981). Paral·lelament va ser professor de l'Escola de Biblioteconomia de Barcelona (1974-1981).

Membre per oposició del cos estatal de facultatius d'arxius, biblioteques i museus, va ser arxiver de l'Arxiu Reial de Barcelona (l'ACA: 1969-1978), fundador i director de

la Biblioteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona (1978-1983) i director de la Biblioteca de Catalunya (1987-1990).

Era membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1960), de l'Institutet for Sammenlignende Kulturforskning d'Oslo (1961), del Comité Internacional de Paléographie Latine (1975), de l'Institut d'Estudis Catalans (1975), de la Société des Antiquaires de France (1980), de la Medieval Academy of America (1986) i de la Real Academia de la Historia (1992). Estava en possessió de la Creu de Sant Jordi (2000).

En l'obra escrita del doctor Mundó, que supera àmpliament els dos-cents títols, hi ha un grup selecte de llibres, i un gran nombre d'articles publicats en revistes especialitzades de diferents països.

A finals dels seixanta, i això és un record personal, entre els estudiants d'història de la Universitat de Barcelona que ens especialitzàvem en història medieval, circulaven notícies sobre les recerques d'un historiador sortit de Montserrat que estava familiaritzat amb l'epigrafia visigòtica, i era capaç de llegir la lletra invisible de palimpsests del segle vii i de desxifrar pissarres visigòtiques. Ens emblava extraordinari, fascinant.

Manuel Mundó era un gran historiador del monaquisme, dels orígens i l'expansió del monacat. Aquí, en el marc europeu, se situen els seus estudis sobre antics sínodes abacials, sobre sant Benet i les seves relíquies, l'antiguitat i autenticitat de la regla benedictina i la figura de Cassiodor i, en el marc hispànic, l'edició crítica de l'obra del monjo filòsof i viatger Baquiari i, en general, els estudis sobre el monaquisme visigòtic.

També era un expert en història de la Catalunya carolíngia i comtal. Ho palesen les recerques sobre la cronologia dels documents d'aquesta època, els abats de Sant Cugat del segle x, el políptic de béns i censos de Vilamajor i els escrits de l'abat i bisbe Oliba. Pels seus mèrits, l'Institut li encarregà, juntament amb Josep M. Font i Rius, la direcció de la *Catalunya carolíngia*, l'obra fundada per Ramon d'Abadal. Sota la seva direcció, que exercí amb indubtable rigor, es van publicar els volums iv, v i vi d'aquesta col·lecció, dedicats als comtats d'Osona i Manresa; Girona, Besalú, Empúries i Peralada, i Rosselló, Conflent, Vallespir i Fenollet, respectivament.

Això no obstant, el més important ho portà a terme en el terreny de la codicologia, que entenia com una disciplina que transcendia l'estudi dels manuscrits com a objectes físics i s'integrava plenament en la història de la cultura. El gran coneixement de la paleografia, la Bíblia i els escrits dels Pares de l'Església li va permetre desenvolupar una tasca extraordinària d'identificació de manuscrits perduts de la Bíblia i de sacramentaris i martirologis, a través de simples retalls conservats com a cobertes de manuscrits. També, en el pla de la recerca codicològica, se situen els estudis sobre els còdexs isidorians de Ripoll i del segle x de Sant Cugat, i dels manuscrits litúrgics llenguadocians d'època carolíngia.

Una referència especial mereix l'estudi de les bíblies de Ripoll, la de la Biblioteca Nacional de París i la del Vaticà. Entre 2002 i 2010 se'n va fer una edició facsímil en dos volums acompanyats d'un tercer molt extens (més de 400 pàgines) que conté l'estudi estilístic, històric i iconogràfic fet per Manuel Mundó. Segurament és la seva obra principal.

Encara en el pla de la codicologia, hem d'esmentar la important contribució al treball d'investigació en equip sobre el *Liber iudicum popularis*, la versió catalana del codi legislatiu visigòtic, de cap a l'any 1011. En els dos volums editats pel Departament de Justícia i Interior de la Generalitat de Catalunya els anys 2003 i 2008, s'observa bé l'aportació de Mundó: s'encarregà de l'estudi de l'únic manuscrit conservat sencer del *Liber*, dels fragments de manuscrits del mateix codi conservats, de l'estudi del jutge Bonsom que en fou l'autor i d'alguns dels textos complementaris del manuscrit.

Per acabar, i com a mostra de l'extraordinària erudició i l'olfacte d'historiador de Manuel Mundó, s'ha d'esmentar el llibre sobre el santcris de ivoiri de Montserrat. Hi sosté, amb proves i arguments que no han estat desmentits, que es tracta d'una obra de joventut de Miquel Àngel.

Vist ara, des del final del camí, els coneixements d'Àncari Manuel Mundó, com se'l coneixia entre els historiadors, eren extraordinaris, i, el que és més destacable, ho portava amb modèstia, quasi diria amb humilitat. Es notava en el tracte personal, obert i cordial, i en la generositat intel·lectual. Aquest era, al nostre entendre, el mestre i amic que hem perdut.

Text llegit per Josep M. Salrach i Marés en el Ple del dia 21 de gener de 2013